

Julie Damlunds prædiken 8. søndag efter trinitatis

Taler

Julie Damlund
Sognepræst

Dato

30. juli 2023

Sted

Lundehus Kirken, København

Omstændigheder

Digtergudstjeneste 2:3 – Signe Gjessing.

"Digtergudstjeneste" er tema-gudstjenester tilrettelagt til radiogudstjenesterne søndag formiddag på Danmarks Radios P1. Hver gudstjeneste har en digter som omdrejningspunkt.

"Din sorg stumper!" siger jeg til verden. Det er det første, jeg nogensinde har sagt til den.

"Den er kort og uden ærmer, og man kan se stjernerne under den, / fordi du ikke trækker den ordentligt / ned".

I andre vejr end dette trommede solskinnet på ruden. Det er det, vi kan høre.

Ordene er ikke mine. De er skrevet af digteren Signe Gjessing og står at læse i digtsamlingen "Ud i det u-løse", som udkom i 2014. Gudstjenesten i dag, giver plads til digte, der ikke umiddelbart er skrevet til kirken, men til verden og de mennesker – os – som bor i den. Det er ord, ordbilleder, der måske er anderledes end øret forventer. Ord, som åbner for betydninger, vi ikke kendte, eller ikke vidste at vi kendte.

Til hverdag bevæger de fleste af os sig i en velkendt virkelighed. En kop er en kop, kaffen er kaffe og når vi går ud ad døren, kender vi navnet på det sted, hvor vi bor, og det sted, vi skal hen. De fleste ting i vores dagligdag har et navn. Det er sådan vi forstår verden. Det er sådan, vi holder fast på verden og vores egen plads i den.

I én af Bibelens beretninger om verdens skabelse, står der at Gud fører alle vilde dyr og alle himlens fugle hen til Adam for at se, hvad han vil kalde dem. Og det,

som Adam kalder dyrene, skal være deres navn. Den amerikanske forfatter Ursula K. Le Guinn har skrevet videre på fortællingen. Hendes fortælling handler om Eva, som en dag vælger at vende processen på hovedet og løse alle dyrene fra deres navne. ”Hun navnløser dem”, som novellen hedder, indtil hun til sidst også giver sit eget navn fra sig og leverer det tilbage til Gud og Adam. I historien lader forfatteren Eva sige: *”Nu var der ingen tilbage at navnløse og alligevel følte jeg at de var mig utrolig nær [...] Det var som om de var nærmere end da deres navne stod mellem mig og dem som en gennemsigtig hindring”*. På den måde kan man sige, at novellen sætter ord på en drøm om at være umiddelbart og helt til stede i verden. En længsel efter at være i verden uden alle de strukturer, der låser os fast; alle de kategorier, som ligger i navne og artsbestemmelser.

En verden uden falske profeter, fristes man til at sige. En verden som ikke sætter navn på tingene og derfor heller ikke lyver om dem eller kommer med falske påstande om dem.

Det er en længsel, som er til at tage og føle på. En længsel, som Jesu ord taler lige ind i. Tænk hvis man kunne skelne! Tænk hvis man kunne udpege dem, der forkynder løgn, dem der profeterer usandheder, dem der prøver på at få andre til at følge sig i en gal retning.

Tænk hvis vi kunne slippe uden om alle de stemmer, der prøver på at råbe os op og sælge os netop *deres* sandhed og som synes at råbe højere og højere nu hvor alle har fået en virtuel ølkasse at stille sig op på. En elektronisk talerstol, hvor alle har lige adgang til at hævde at netop de kender vejen til livet og lykken, at netop deres fortælling er mere ægte, deres personlige integritet højere, deres sandhed mere sand end alle andres.

Hvis Jesu ord høres på den måde, bliver det opgaven at afsløre de falske, så de ægte står tilbage; at måle de andre, for at gennemskue det tilforladelige fåreskind, der dækker over ulven indenunder. At se hykleriet hos dem, der ikke bærer gode frugter, og afsløre dem, hvis handlinger ikke passer til det, de prædiker.

Det kunne vi så holde os beskæftiget med. At pege fingre ad hinanden, på skift at tilkæmpe os taleretten og retten til sandheden og på den måde fastholde hinanden i et evindeligt råberi og en kamp uden afslutning. Nogle trives i den

kamp og har ingen problemer med at hævde deres egen evne til at skelne mellem den gode og den dårlige frugt. Andre trækker sig og kommer frem til det resignerede standpunkt: Der *er* slet ingen sandhed.

Novellen om Eva, der tilbageleverer sit navn og navnløser alle dyrene er selvfølgelig et tankeeksperiment.

I praksis ville det blive noget rod, hvis vi ikke vidste, hvad vi skulle kalde tingene; det kan vi hurtigt blive enige om. Men helt så enkelt er det alligevel ikke. For det navn, vi sætter på noget, har betydning for, hvordan vi taler om det. Hvor ofte sker det ikke at nogen rækker os en tidsel og beder os om at kalde det en figen? Hvor ofte får vi ikke stukket en tjørnekvist i hænderne af nogen, som på det bestemteste hævder at det er en klase druer og at de smager godt?

Da jeg opholdt mig på Cuba i 90'erne var der stor nød pga. Sovjetunionens sammenbrud, men der blev hverken talt om nød eller krise. Det hed den "specielle periode". Og det var naturligvis landets magthavere, der havde navngivet krisen. Det kan vi smile ad, fordi det er længe siden og langt væk, men tænk bare på hvor mange andre problemer også herhjemme, som navngives på samme måde. Når forringelser kaldes omstruktureringer eller besparelser kaldes reformer. I har sikkert jeres egne eksempler på fænomenet. Det findes i det store og i det små: i familier, på arbejdspladser og i samfundet. Det findes i vores indre, når vi mærker noget, som vi ikke tør kalde ved navn. Eller når vi holder det ubehagelige på afstand ved at navngive det på en måde, som ikke tvinger os til at se det i øjnene. Når vi giver tingene et navn, som er acceptabelt for os selv og vores omverden, men som ikke nødvendigvis er dækkende.

Når Matthæusforfatteren lader Jesus tale om træer, der skal hugges om og kastes i ilden virker det som om, han taler til frygten. Han nævner endda at det ikke er nok at kalde ham ved det rette navn, "Herre", der skal noget andet til, noget mere. Navnet skal forbindes med den måde, vi er på i verden. Vi lever i den skabte verden, det kan ord ikke ændre på, heller ikke Evas drøm om en verden uden navnenes grænser imellem os. Måske ville vi endda blive bedre til at passe på vores verden hvis vi kendte navnene på biller, træer og græsser. Hvis vi havde ord for fuglesangen, for skyformationerne og edderkoppearterne. Måske ville vi have lettere ved at leve med, at vores liv hører op, hvis vi kendte solens gang over himlen og dens tid, der er lang som evigheden i sammenligning med vores. Her er vi sat, midt i livet, som realiteter i hinandens liv og alligevel kan vi sidde her,

sammen, og synge Ingemanns ord om solen, der er sendebud mellem Paradis og Betlehem og samtidig skinner på os, morgen efter morgen.

I dén verden er der intet at frygte. Det taler Paulus om i sit brev til romerne, som jeg læste fra før: ”I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt.” Frygten har vi altså lagt bag os, vi har jo fået det Ord, som alle de andre bøjelige og omskiftelige ord skal måles op imod. Navnet, som rummer alle navne i sig og dét navn er Kristus. Tænk bare på alle de fortællinger i Bibelen, der begynder med et ”Frygt ikke!”. Det bliver sagt da englen forkynder for Maria at hun skal være mor til Guds søn, det bliver sagt da Jesu fødsel forkyndes for hyrderne på marken julenat. Til Maria fortæller englen at barnet skal kaldes Jesus, det betyder ”Gud frelser”, og til hyrderne nævnes Kristus-navnet.

Englen navnløser ikke, tværtimod. Englen giver navn til det forunderlige at Gud træder ind i sin skabte verden. Og Guds søn lever i verden som det mest menneskelige menneske med en krop, som vores, der kan svede og sitre, en krop, der kan føle både fryd og smerte, en krop, der kan dø. Det navn giver mod til at være i verden uden frygt og uden resignation. Med det navn, kan vi nu kalde Gud for vores Far i himmelen.

Derfor (også derfor!) har vi brug for digterne. Vi har brug for dem, der sætter alt ind på at være præcise i deres sprog. Vi har brug for dem, der kan navnløse det som magten har navngivet. Vi har brug nogen, der kan finde nye navne, når tingene vokser fra de gamle. Vi har brug for digtere, der kan skrive evigheden frem i en solopgang eller en stjernehimmel. Vi har brug for sprog, der åbner verden.

Det handler ikke om at dele mennesker op i de sande og de falske profeter, de gode og de onde. ”Døm ikke!” siger Jesus kort før den tale, jeg læste op før. Døm heller ikke dig selv. Døm hellere ordene, navnene. Hav modet til at kalde tidsler for tidsler og druer for druer. Hav modet til at holde alle de navne, vi til daglig bruger om det ene og det andet, op mod Jesu navn, som vi er samlet i idag. Hav modet til at sætte navn på, når Jesus taler om at gøre vores himmelske Fars vilje: *Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv.*

”Jeg kalder dig ved navn, du er min”, siger Gud til sine menneskebørn og dit navn er: ”Elskede.”

Derfor lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen

Kilde

juliedamlund.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

8. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/julie-damlunds-praediken-8-sondag-efter-trinitatis>